

Høgskolen i Østfold

1757 Halden

Saksbehandler: Steinar Nybøle

Besøksadresse:

Telefon: +47-45407578

E-post: steinar.nybole@hiof.no

Deres referanse: 19/01926

Vår referanse:

Dato: 12.06.2020

Ny faglig organisering - høringsinnspill fra Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen

0. Innledning

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen ble etablert i 2005 som del av et tiltak i strategi- og handlingsplanen "Språk åpner dører". Senteret ble etter utlysning lagt til Høgskolen i Østfold på grunn av høgskolens store og brede fremmedspråkmiljø og på grunn av høgskolens nærhet til praksisfeltet (målgrupper).

De 11 nåværende nasjonale senterne er alle lokalisert til et universitet/høgskole, og de er alle opprettet av Kunnskapsdepartementet (KD). Departementet delegerte det administrative ansvaret til vertsinstitusjonene, mens Utdanningsdirektoratet fikk ansvar for den faglige oppfølgingen av senterne. I en større omstrukturingsreform i opplæringssektoren ble sentrene fra 2018 i sin helhet underlagt vertsinstitusjonene. I sitt overføringsbrev av desember 2017 har KD beskrevet sentrenes hensikt og oppgaver, (jf. vårt mandat). KD overfører årlig midler til vertsinstitusjonene for at sentrene skal kunne utføre sine oppgaver.

1. Hvorfor ny faglig organisering?

Senteret befinner seg i den omstillingsfasen som ble innledet i 2018 og har fortsatt behov for tid til å implementere de forandringene som 2018 har bragt med seg. Likevel har vi forståelse for at vår vertsinstitusjon nå har behov for å tilpasse sin faglige struktur til de krav og forventninger som nå råder.

Generelt kan sies at de ansatte ved senteret tar avstand fra organiseringsforslag som ikke er faglig begrunnet, men som utelukkende fremmes for å sikre en viss størrelse på de foreslåtte

enhetene. Målet bør være å komme fram til en faglig omorganisering som styrker høgskolen i konkurransen med andre institusjoner og gjør oss i bedre i stand til å utfylle de oppgavene vi har.

Vår vurdering:

Vi mener at det i høringsnotatet er redegjort godt for at høgskolen trenger en ny organisering nå.

2. Forslag om tre fakultet og senteret som del av fakultet I

2.1 Forslag om tre fakultet

Høringsforslaget vil avskaffe begrepet "avdeling" og innføre fakultet og instituttbegrepene.

Vår vurdering:

Fremmedspråksenteret er godt fornøyd med at en nå forlater den gamle organiseringen med avdelinger og i stedet vil innføre de nasjonalt og internasjonalt kjente begrepene fakultet og institutt.

Senteret mener videre at den foreslåtte organiseringen i tre fakultet er god og vil bidra til å styrke høgskolens faglige profil.

2.2 Forslag om at Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen legges direkte under fakultet I med direkte linje til rektor/KD i saker av nasjonal karakter

Vi merker oss at Akademi for scenekunst foreslås som egen enhet, uten tilknytning til et fakultet. Per i dag har også Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen en liknende status, uten direkte tilknytning til en avdeling. Utvalget foreslår imidlertid å legge Fremmedspråksenteret under et fakultet som skal bestå av "språkmiljøene på dagens ØSS" og "dagens avdeling for lærerutdanning".

Da senteret ble etablert, var det faktisk høgskolens fremmedspråkmiljø og høgskolens grunnskolelærerutdanning som førte til at KD valgte å legge senteret til Halden. Men styringssignalene fra øverste hold var klare på at senterets ansatte ikke skulle "fraternisere" med høgskolens ansatte, ei heller skulle senteret drive med undervisning, kursing og forskning. Likevel fikk sentrene oppgaver som ifølge Frascati definisjonen må betraktes som forskning (f.eks. visse typer ressursutvikling, innovasjon innen undervisning, forskningsoversikter, notater). Det er tydelig at myndighetene ønsket å skape et skille til det lokale fagmiljøet for å sikre at sentrene skulle ha alt fokus på det nasjonale plan.

Senterets bevilgning har i flere år ligget rundt 7-8 mill., og det er dette som avgjør størrelsen på senteret. P.t. har vårt senter ca. 8 årsverk fordelt på språkene engelsk, fransk, kinesisk, russisk, spansk og tysk. Det undervises imidlertid i 12-15 forskjellige fremmedspråk - tallet varierer fra år til år - i norsk skole i dag, og vi er avhengig av å innhente kompetanse i de språkene vi selv ikke har kompetanse i. De fagansatte ved senteret har alle en språkfaglig og pedagogisk utdanning som gjør dem i stand til å virke som mentorer innen sitt språk. De har alle erfaring som språklærere i norsk skole og/eller i lærerutdanning/PPU.

Vår vurdering:

Senteret ønsker et tettere samarbeide med relevante fagmiljøer ved høgsolen velkommen og ser derfor forslaget om å legge senteret under fakultet I som et godt forslag.

Slik forslaget er fremmet, vil senterets ansatte ha mulighet til å samarbeide i fakultetet om undervisning og forskning, noe som er viktig for å inneha en nasjonal rolle. Den frie tilknytningen i fakultetet vil gi senteret det handlingsrom som trengs for å ivareta sine nasjonale oppgaver, både hva gjelder kvalitet i utdanningen og motivasjon til å velge språk. Det siste punktet gjelder ikke bare elever og studenter i utdanningsløpet, men også barnehage- og skoleeiere på alle nivåer.

3. Forslag om senteret som egen enhet

Som tidligere nevnt har KD i overføringsbrevet av desember 2017 uttrykt klare forventninger om hvilke oppgaver senteret skal ha og har delegert oppfølgingen av disse til høgsolens ledelse: (<https://www.hiof.no/fss/om/>)

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen (Fremmedspråksenteret), er ett av flere nasjonale senter opprettet av Kunnskapsdepartementet.

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen skal:

- *bidra til at barn, unge og voksne kan få en likeverdig og tilpasset opplæring av høy kvalitet i et inkluderende fellesskap.*
- *bidra til økt kvalitet i fremmedspråkopplæringen og til økt motivasjon og interesse for fremmedspråk*
- *videreføre arbeidet med forskningsformidling og praksisnær aktivitet og bistand basert på relevant forskning. Aktuelle målgrupper for arbeidet er lærerutdanningene, skole- og barnehageeiere, ledere og ansatte i barnehager og skoler og PP-tjenesten.*
- *bidra til at barnehager og skoler får økt kompetanse til å tolke og operasjonalisere rammeplan og læreplanverket.*
- *støtte andre institusjoner og særlig lærerutdanningene i deres arbeid med kompetanseutvikling i skolene og barnehagene.*

Ved behov skal Fremmedspråksenteret også være rådgiver for nasjonale utdanningsmyndigheter innenfor fremmedspråk. I tillegg skal Fremmedspråksenteret videreføre innsatsen på det internasjonale området og ivareta sine oppgaver overfor aktuelle samarbeidspartnere.

For oss er det viktig å minne om at senteret ikke er en "utdanningsenhet" som skal produsere vekttall, men at senteret har et klart nasjonalt ansvar hvor hovedfokus ligger på kvalitet i hele opplæringsløpet (barnehage, grunnskole, videregående skole, høgre utdanning) og på motivasjonsarbeid på alle nivåer for å øke antall elever og studenter som velger engelsk og fremmedspråk.

Senteret er avhengig av å stadig oppdatere sin kompetanse i hele utdanningsløpet. Derfor trenger vi også et faglig samarbeid med engelsk- og fremmedspråkmiljøet ved høgsolen. Senterets hovedfokus skal ifølge KD ikke ligge på høgsolens miljø, men senteret skal "**støtte andre** (vår utheving) *institusjoner og særlig lærerutdanningene i deres arbeid med kompetanseutvikling i skolene og barnehagene*".

Spesielt de regionene i Norge som ikke har store, kompetente universitets- og høgsolmiljøer innen engelsk og fremmedspråk skal - spesielt gjennom Dekom- og Rekom-

ordningen - få hjelp fra de nasjonale sentrene til å utføre nødvendig kompetanseheving. Dette var et av hovedargumentene for at de nasjonale sentrene i 2018 i sin helhet ble lagt til de statlige høyskolene.

I mandatet står det videre at senteret også skal gi råd til nasjonale utdanningsmyndigheter. Vår erfaring er at både KD og Utdanningsdirektoratet legger stor vekt på de rådene man får fra de nasjonale senterne. Det betyr at senteret bør være en egen høringsinstans med kort vei til disse myndighetene.

Fremmedspråksenterets hovedoppgave er ikke undervisning og forskning, og derfor har ikke alle medarbeidere faglige stillinger.

Vår vurdering:

Senterets ansatte mener at senterets oppgaver som et nasjonalt senter kan utføres best som en egen enhet rett under dekan (interne saker) og rektor (nasjonale oppgaver). Samarbeidet må være forutsigbart og til fordel for begge parter, og for senteret skal det nasjonale ansvaret veie tyngre enn lokale/regionale forhold. Å kalle senteret for et "institutt" vil etter vår mening virke villedende: Språkinstitutt finnes ved de fleste universitet- og høyskoler i inn- og utlandet. Vi utmerker oss ved å være et senter med nasjonale oppgaver, dvs. mest mulig landsdekkende og som rådgiver for nasjonale utdanningsmyndigheter.

4. Senterets forhold til det foreslåtte språkinstituttet

Det er foreslått et eget institutt for engelsk og fremmedspråk, uten Fremmedspråksenteret og uten fagmiljøet i norsk som i dag hører til Avd. for lærerutdanning.

Vi har ovenfor redegjort for hvorfor vårt senter bør være en egen enhet og vil under dette punktet supplere med hvorfor Fremmedspråksenteret ikke bør bli en del av det foreslåtte instituttet.

4.1 Senteret ikke del av institutt for engelsk og fremmedspråk

Hovedårsaken er at senteret ikke er et regulært språkinstitutt med hovedoppgavene innenfor undervisning og forskning. Derfor er heller ikke alle medarbeidere ansatt i faglige stillinger, men i tekn. adm. stillinger, p.t. rådgiverne for fransk, russisk, spansk.

Senteret har et mye bredere ansvarsområde enn det som vil finnes i det foreslåtte instituttet, både hva gjelder målgrupper, oppgaver og hva gjelder språk. Mens instituttet har kompetanse innen engelsk, fransk, spansk og tysk, er kompetansebehovet i norsk skole mye bredere. Det undervises i dag i 12 -15 fremmedspråk i skolen og elever kan gå opp til eksamen i følgende språk som privatister:

albansk, amharisk, arabisk, bosnisk, dari, estisk, filipino, finsk, fransk, hebraisk, hindi, islandsk, italiensk, japansk, kantonesiske, kinesisk (tidligere navn mandarin), koreansk, kurdisk (sorani), latvisk, litauisk, lulesamisk, nederlandsk, nordsamisk, nygresk, oromo, panjabi, pashto, persisk, polsk, portugisisk, russisk, serbisk, somali, spansk, sørsamisk, tamil, tegnspråk, thai, tigrinja, tyrkisk, tysk, ungarsk, urdu og vietnamesisk.

Når senteret lager språkvalg-/motivasjonsbrosjyrer om forskjellige språk som f. eks. NHO framhever som viktig for næringslivet, f. eks. portugisisk, kinesisk, japansk, koreansk, har

senteret måttet trekke inn eksperter fra andre institusjoner i hele landet. I noen få tilfeller har vi imidlertid også kunne rekruttere fra høgskolens fremmedspråkmiljø.

Vår vurdering:

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen ønsker å samarbeide med lærerutdanningen og fremmedspråkmiljøene ved høgskolen og ser fram til en klarere og mer forutsigbar struktur for dette samarbeidet.

Men fordi senteret er forholdsvis lite med et stort og bredt ansvarsområde og med dyktige faglærere med bred erfaring fra praksisfeltet, advarer senteret sterkt mot en organisering hvor de lokale/regionale forpliktelsene tar overhånd og de nasjonale oppgavene blir skadelidende. En innlemming i et institutt vil bety en sterk avhengighet - både hva gjelder oppgaver og bevilgninger - av situasjonen til instituttet. Å bruke midler til aktiviteter, konferanser o.l. i andre områder enn Østfoldregionen kan bli problematisk i en trang finansiell situasjon. Det kan også bli vanskelig å opprettholde, og enda mer utvide stillingene i de språkene som ikke tilbys ved instituttet (p.t. kinesisk og russisk). En innlemming er etter vår mening like problematisk som "forbudet" mot fraternisering på lokalt plan i senterets første periode.

I stedet mener vi at løsningen ligger i en organisering som sikrer en balanse mellom det nasjonale og det regionale. Det ivaretas best gjennom å organisere senteret som egen enhet under fakultetet.

Senterets ansatte er selvfølgelig klar over at noen nasjonale senter er del av et faginstitutt, f.eks. Matematikkenteret og Skrivesenteret. Det er viktig å minne om at disse sentrene er mye større både hva gjelder antall ansatte og bevilgninger. Kunst- og kultursenteret (Nord universitetet) tilsvarer på mange måter Fremmedspråksenteret i størrelse, oppgaver og bevilgninger. Der har man valgt å legge senteret som egen enhet under fakultet for lærerutdanningen og kunst- og kulturfag. Og det er en slik løsning vi mener er tilrådelig for Fremmedspråksenteret.

4.2 Et institutt - med eller uten norsk

Senterets ansatte har forstått at det har blitt stilt spørsmålstegn ved hvorfor norskmiljøet ikke er foreslått innlemmet i det foreslåtte språkinstituttet.

Man kan hevde at å samle språkmiljøene fra dagens ØSS og norskmiljøet fra dagens LU vil bety en styrke for høgskolen generelt. Språkfagene har selvfølgelig mange likhetstrekk, noe som blant annet reflekteres gjennom høgskolens satsingsområde Språk i opplæringen, som kan bli et mulig område for en ny phd.

Fremmedspråksenteret er tuftet på det store og brede fagmiljøet innen engelsk og fremmedspråk, og hvis man ønsker å fremheve og styrke dette miljøet, så kan man hevde at det er hensiktsmessig å opprette et institutt uten norsk.

Vår vurdering:

Senterets ansatte ser fordeler og ulemper med begge forslagene. Mens noen ser det som

positivt at hele språkmiljøet arbeider sammen, mener andre at et institutt med engelsk og fremmedspråk bedre kan ivareta fremmedspråkenes interesser, inkludert de fremmedspråkstudiene som ikke inngår i GLU.

Ettersom vi advarer sterkt mot å innlemme senteret i et større språkinstitutt, har vi ikke sett det som nødvendig å tilstrebe et entydig råd ang. dette instituttets innhold.

For de ansatte ved
Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen

R. Steinar Nybøle
Leder
(sign.)

Spiwe Th. Rønning
Seksjonsleder/engelsk
(sign.)

Natali Seguí Schimpke
Seksjonsleder/fremmedspråk
(sign.)